

Instytut Pamięci Narodowej - Gdańsk

<https://gdansk.ipn.gov.pl/pl2/aktualnosci/142210,Najlepsze-zyczenia-od-IPN-Gdansk-86-lat-temu-14-kwietnia-1935-roku-urodzil-sie-A.html>
23.04.2024, 12:47

Najlepsze życzenia od IPN Gdańsk! 86 lat temu, 14 kwietnia 1935 roku, urodził się Andrzej Gwiazda, jeden z założycieli Wolnych Związków Zawodowych Wybrzeża

Kwiaty urodzinowe wręczy delegacja IPN podczas obchodów 43. rocznicy powstania Wolnych Związków Zawodowych.

86 lat temu, 14 kwietnia 1935 r., urodził się Andrzej Gwiazda, współtwórca Wolnych Związków Zawodowych Wybrzeża i NSZZ „Solidarność”, jeden z liderów strajku w Stoczni Gdańskiej, członek Międzyzakładowego Komitetu Strajkowego w Stoczni Gdańskiej, negocjator Porozumień Sierpniowych, współautor 21 postulatów Sierpniowych, działacz podziemia, przeciwnik porozumienia z władzami PRL.

„Bez tak dzielnych ludzi jak Andrzej Gwiazda, zniewolona przez komunistów Polska nie powstałaby z kolan, nie wybiłaby się na niepodległość” – podkreślił prof. Mirosław Golon, dyrektor IPN Gdańsk.

Andrzej Gwiazda, ur. 14 IV 1935 w Pińczowie. W 1940 wywieziony z rodziną do

Kazachstanu, w 1946 powrót, początkowo na Górny Śląsk, od 1948 w Gdańsku. Absolwent Politechniki Gdańskiej, kierunek elektronika (1966).

1966-1973 asystent w Instytucie Cybernetyki PG, 1973-1981 inżynier w Zakładach Okrętowych Urzędzeń Elektrycznych i Automatyki Elmor. Od 1967 członek Klubu Wysokogórskiego oddział Trójmiasto. W III 1968 uczestnik wiecu protestacyjnego na PG. W XII 1970 uczestnik protestów robotniczych w Gdańsku. 2 XI 1976 współautor (z żoną Joanną Dudą-Gwiazdą) Listu do Sejmu PRL z wyrazami poparcia dla działań KOR, za co otrzymali zakaz wyjazdu za granicę. Uczestnik środowiska opozycyjnego Wybrzeża, w 1977 współpracownik Biura Interwencyjnego KOR, następnie KSS KOR, redakcji niezależnego pisma „Robotnik”. Od 24 IV 1978 współzałożyciel i działacz WZZ Wybrzeża, redaktor niezależnego pisma „Robotnik Wybrzeża”, 11-krotnie zatrzymywany na 48 godz., poddawany rewizjom.

16 VIII 1980 inicjator strajku w Elmorze; członek Prezydium MKS w Stoczni Gdańskiej im. Lenina, współautor listy 21 postulatów, członek grupy negocjującej Porozumienia Sierpniowe (których jednak nie podpisał, uznawszy, że MKS poszedł na zbyt duże ustępstwa); od IX 1980 w „S”, wiceprzewodniczący MKZ Gdańsk, wiceprzewodniczący KKP, w VII 1981 delegat na I WZD Regionu Gdańskiego, członek ZR, delegat na I KZD, członek KK, w wyborach na przewodniczącego „S” przegrał z Lechem Wałęsą. 29 XI 1981 w proteście przeciw metodom kierowania Związkiem przez L. Wałęsę odszedł z ZR.

13 XII 1981 internowany w Ośr. Odosobnienia w Strzebielinku, następnie Warszawie-Białolece, 22 XII 1982 aresztowany, przetrzymywany w AŚ Warszawa-Mokotów, zwolniony w VII 1984 na mocy amnestii (sprawa uwolnienia „jedenastki”); zwolniony z pracy. 16 XII 1984 aresztowany w czasie uroczystości rocznicowych pod Pomnikiem Poległych Stoczniovców 1970 w Gdańsku, w XII skazany wyrokiem Sądu Rejonowego w Gdańsku na 3 mies. więzienia, osadzony w AŚ przy ul. Kurkowej w Gdańsku, w czasie odbywania kary skazany w II 1985 wyrokiem Sądu Rejonowego w Wodzisławiu Śl. na 2 mies. więzienia („za wznoszenie okrzyków” 7 XII 1984), przewieziony do AŚ w Zabrze, zwolniony 15 V 1985. 1986-1991 pracownik firmy Absolwent (roboty malarskie na wysokościach). W IV 1987 współzałożyciel Grupy Roboczej KK domagającej się zwołania KK w składzie z 1981; sygnatariusz podpisanego podczas Pielgrzymki Ludzi Pracy we IX 1987 przez 26 członków KK statutowo ważnego żądania zwołania KK. W IV 1988 wyjechał z żoną w kilkumiesięczną podróż do Francji, Wielkiej Brytanii, USA i Kanady, gdzie informowali międzynarodową opinię publiczną o sytuacji w Polsce, zbierali pieniądze na działalność podziemia (wydatkowane przy reaktywowaniu pisma „Poza Układem”).

W 1989 przeciwnik obrad Okrągłego Stołu. 1989-1997 (z żoną) współtwórca reaktywowanego pisma „Poza Układem”; 1989-1993 współzałożyciel i działacz (m.in. z Andrzejem Kujawą, Joanną Radecką, Anną Walentynowicz i żoną) WZZ. 1991-1999 ponownie zatrudniony w Elmorze, od 1999 na emeryturze. W 2005 odmówił przyjęcia amerykańskiego Medalu Wolności (przyznawanego przez Fundację Pomnika Ofiar Komunizmu). W II 2007 zaangażowany z żoną w obronę Doliny Rospudy. V 2007 - 2011

członek Kolegium IPN.

Wyróżniony tytułem Honorowego Obywatela Gdańska (2000), odznaczony Orderem Orła Białego (2006), Krzyżem Wolności i Solidarności (2018).

1978-1990 rozpracowywany przez Wydz. IIIA KW MO/Inspektorat 2 WUSW w Gdańsku w ramach SOR krypt. Brodacz/Saturn; 1982-1988 przez Wydz. III KW MO/WUSW w Gdańsku w ramach SOS krypt. Krokus.

Źródło: „Encyklopedia Solidarności”, oprac. Mirosława Łątkowska, Adam Borowski